Dokumentą elektroniniu parašu
pasirašė MINDAUGAS,DOCAITIS
Data: 2026-10-28 14:35:40

Taikus žmonių judėjimas už gyvosios gamtos išsaugojimą VšĮ „Girių inspekcija“
Kodas 306625563, Didlaukio g. 42-8, LT-08330 Vilnius, tel. +37067934089, el.paštas: giriuinspekcija@gmail.com
LT487189900010700257

Valstybinei miškų tarnybai

KREIPIMASIS

DĖL ISTORINIŲ KIRTIMŲ LEIDIMŲ IR MEDYNŲ AMŽIAUS DUOMENŲ VIEŠO PRIEINAMUMO MIŠKŲ KADASTRE

2026 m. spalio 28 d. Nr. GI-2026-10-28-01

VšĮ „Girių inspekcija“, gindama visuomenės interesą į gyvosios gamtos išsaugojimą ir veiksmingą miškų naudojimo kontrolę, kreipiasi dėl dviejų visuomenei svarbių anksčiau viešintų miškų duomenų prieinamumo praradimų: istorinių leidimų kirsti mišką ir miško sklypų informacijos, įskaitant medynų amžių, VMT Miškų valstybės kadastro (M-GIS) žemėlapyje. Prašome atkurti šių duomenų viešą peržiūrą, paaiškinti nustatytų pokyčių priežastis ir pateikti patikimą prieigos sprendimą. Leidimų istorija ir medynų amžius būtini kartu: tik juos susiejusi visuomenė gali įvertinti, kokie sprendimai buvo priimti dėl konkrečių senų medynų ir kokios jų pasekmės.

Mūsų archyve išlikęs senojo M-GIS žemėlapio vaizdas su 2015-01-30 išduoto leidimo Nr. A-004586-2012 kortele Vaišniūnų girininkijos 109 kvartalo teritorijoje. To paties kvartalo 4 sklypas aptartas mūsų 2025-12-08 kreipimesi dėl miškotvarkos; ekrano failo paskutinio keitimo ir archyvavimo datos – 2026-01-20 ir 2026-01-23. Nors tiksli ekrano vaizdo užfiksavimo diena nepatvirtinta, tai svarbus įrodymas, kad istorinė 2015 m. leidimo informacija buvo matoma senojoje kadastro sąsajoje ir turi būti išsaugota bei viešai prieinama.

2026 m. gegužę VšĮ „Girių inspekcija“ jau buvo užfiksavusi, kad anksčiau M-GIS žemėlapyje rodytas „Kirtimų leidimai“ sluoksnis su istoriniais leidimais tapo nebeprieinamas. 2026 m. spalio 27 d. patikrinę tą patį žemėlapį, papildomai neberadome ir įprastų miško sklypų rodinių bei jų duomenų kortelių, kuriose anksčiau buvo pateikiamas vyraujančių medžių amžius (tai patvirtina 2026 m. kovo ir liepos mėn. ekrano vaizdai). Šie vienas po kito nustatyti pokyčiai kelia pagrįstą susirūpinimą, kad viešai prieinamos informacijos apie miškus nuosekliai mažėja. Prašome paaiškinti, ar duomenų neberodymą lėmė institucijos sprendimas, techninis sutrikimas ar perkėlimas į kitą sistemą; vien iš rodinių nebuvimo nedarome išvados, kad duomenys sunaikinti. Tuo metu https://kirtleidimai.amvmt.lt/ statistikos sąsajoje siūloma riboto laikotarpio paieška, o https://atvira.amvmt.lt/ rodomi kasdien atnaujinami galiojantys leidimai. Naujasis žemėlapis yra naudingas žingsnis į priekį ir mūsų patirtimi geriau pritaikytas telefonams. Jeigu VMT istorinius leidimus ir miško sklypų bei medynų amžiaus duomenis perkelia į https://atvira.amvmt.lt/, tokiam sprendimui pritartume. Tačiau nepriimtina, kad perkėlimo laikotarpiu šie duomenys taptų neprieinami: vieša galimybė patikrinti kiekvieno sklypo kirtimų istoriją ir medynų amžių turi būti užtikrinama be pertrūkio, senąją sąsają išjungiant tik tada, kai naujojoje funkcijos jau veikia.

VMT pati viešai nurodo, kad nusistovėjusioje praktikoje sklypinę miškų inventorizaciją optimalu atlikti maždaug kas 10 metų. Todėl, kai kirtimo pasekmės arba duomenų neatitikimas nustatomi praėjus šešeriems ar daugiau metų, vien vieša penkerių metų leidimų paieška nėra pakankama patikrinti, ar konkretus kirtimas buvo teisėtai leistas, kokiam plotui, kokiu būdu ir kokiomis sąlygomis. Senuosius leidimus svarbu palikti prieinamus ir ilgiau nei dešimtmetį: miško ekosistemos atsikuria per daugelį dešimtmečių, o ankstesnių sprendimų padariniai išlieka net jiems nustojus galioti. Vien faktas, kad leidimo nebesimato viešai, savaime nereiškia, kad institucija dokumentą sunaikino – būtent šį skirtumą prašome oficialiai išaiškinti.

PRAŠYMAI IR SIŪLOMI SPRENDIMAI

1. Nedelsiant užtikrinti istorinių kirtimų leidimų viešą peržiūrą. Prašome grąžinti M-GIS „Kirtimų leidimai“ sluoksnį arba perkelti visą ankstesnę funkciją į naująjį https://atvira.amvmt.lt/ žemėlapį, kad pagal konkretų miško kvartalą, sklypą ar vietą būtų galima matyti visus išlikusius istorinius leidimus, įskaitant nebegaliojančius, pratęstus, pakeistus, panaikintus ir įvykdytus. Perkėlimui į patogesnę naują sistemą neprieštaraujame, tačiau perėjimas negali sudaryti laikotarpio, kai istoriniai leidimai nepasiekiami nė vienoje viešoje sąsajoje. Prašome nurodyti, kada ir kodėl senasis sluoksnis tapo neprieinamas, ar vyksta duomenų perkėlimas, kas už jį atsakingas, kokios funkcijos ir duomenų laikotarpiai bus atkurti, ir tikslų terminą.

2. Užtikrinti visos leidimų istorijos viešą prieigą. Prašome neapsiriboti penkeriais ar dešimčia metų ir užtikrinti prieigą prie visų išlikusių istorinių duomenų nuo jų kaupimo pradžios. Bent laikinai, kol atkuriamas žemėlapio sluoksnis, sudaryti galimybę viešai atsisiųsti istorinių leidimų registrą (CSV / XLSX / GIS) su leidimo numeriu, išdavimo ir galiojimo datomis, vieta, sklypu, kirtimo rūšimi, plotu, sprendimo būkle bei nuoroda į dokumentą. Jei tokia prieiga jau yra, nurodykite tikslią viešą nuorodą ir naudojimosi instrukciją.

3. Atskirti duomenų saugojimą nuo viešinimo. Prašome nurodyti, ar leidimai, praėjus penkeriems metams, ištrinami iš kurios nors informacinės sistemos, ar tik nebeviešinami; kur saugomi originalai, metaduomenys, priedai, pakeitimai ir panaudojimo duomenys; kokie teisės aktai ir dokumentacijos planai nustato saugojimo terminus. Jeigu taikomas naikinimas, nurodykite teisinį pagrindą, kriterijus ir priemones, kurios užtikrina atsekamumą vykdant vėlesnius patikrinimus. Siūlome istorinius administracinių sprendimų metaduomenis saugoti nuolat, nepriklausomai nuo leidimo galiojimo pabaigos.

4. Užtikrinti nepertraukiamą prieigą pereinamuoju laikotarpiu ir pateikti GIS duomenis. Net jeigu istoriniai leidimai ir medynų amžius jau perkeliami į naująjį žemėlapį, prašome nedelsiant užtikrinti jų prieinamumą bent vienu veikiančiu viešu būdu. Kol nebus prieinama visa interaktyvi istorinių leidimų ir medynų amžiaus paieška, prašome pateikti visuomenei prieinamą archyvo paieškos ar atvirų duomenų adresą, nurodyti atsakingą padalinį, atsakymų teikimo tvarką ir viešai paskelbti atkūrimo planą su terminais. Papildomai prašome VšĮ „Girių inspekcija“ elektroniniu būdu pateikti turimą istorinių kirtimų leidimų erdvinių duomenų rinkmeną GIS formatu (pageidautina GeoPackage (.gpkg), GeoJSON arba SHP), apimančią leidimų vietas ar kirtimo plotų geometrijas, leidimų numerius, išdavimo ir galiojimo datas, kirtimo rūšį, plotą, sprendimo būklę ir naudotą koordinačių sistemą. Tai reikalinga mūsų vykdomai senųjų miškų ir sengirių apsaugos analizei. Jei dalies informacijos pateikti negalima, prašome pateikti nuasmenintą, kiek įmanoma pilną rinkinį ir motyvuoti ribojimus; jei erdvinių duomenų šiomis formomis neturite, prašome nurodyti turimas alternatyvas. Prašome užtikrinti, kad būtini duomenys nebūtų naikinami vien dėl jų išėmimo iš viešos sąsajos.

5. Paaiškinti visą prieigos modelį. Prašome patvirtinti, kokius laikotarpius šiuo metu apima naujasis leidimų žemėlapis, ar jų rodiniai apima valstybinius ir privačius miškus, ir ar išlikęs viešas kanalas, kuriame skelbiami visi istoriniai leidimai. Jei prieigai taikomi ribojimai, prašome nurodyti jų teisines ir faktines priežastis ir įvertinti galimybę skelbti nuasmenintus duomenis.

6. Nedelsiant atkurti arba perkelti į naująjį žemėlapį viešą miško sklypų ir medynų amžiaus duomenų rodymą. 2026 m. spalio 27 d. mūsų atstovės VMT M-GIS žemėlapyje neberado anksčiau matytų miško sklypų rodinių ir jų informacinių kortelių su vyraujančių medžių rūšimi, amžiumi bei aukščiu. Tai buvo ne atskiras „amžiaus sluoksnis“, o viešai peržiūrimi miško sklypų atributai: archyviniuose 2026 m. kovo 3 d. ir liepos 23 d. vaizduose užfiksuota atitinkamai 106 metų pušyno ir 158 metų ąžuolyno informacija. Prašome nurodyti, kada ir kodėl ši funkcija tapo neprieinama, ar ji pašalinta, perkelta, neveikia dėl techninių priežasčių, ir kokiu sprendimu pakeistos prieigos sąlygos. Prašome atkurti viešą miško sklypų ribų, medynų amžiaus ir vyraujančios medžių rūšies peržiūrą, taip pat pateikti turimus inventorizacijos metus; sudaryti galimybę šiuos duomenis atsisiųsti. Jeigu duomenys perkeliami į naująjį https://atvira.amvmt.lt/ žemėlapį, prašome nedelsiant užtikrinti, kad kiekvieno leidimo informacinėje kortelėje būtų matomas atitinkamo miško sklypo medyno amžius (nurodant inventorizacijos metus ir, jei

įmanoma, amžių leidimo išdavimo metu), taip pat būtų atveriami atskiri sklypų duomenys, įskaitant leidimų istoriją. Vien tai, kad perkėlimas planuojamas ar vyksta, nėra pakankama priežastis riboti šiandieninę visuomenės galimybę tikrinti senus medynus ir jiems išduotus leidimus. VšĮ „Girių inspekcija“ strategiškai dirba siekdama išsaugoti senuosius, ypač 120 metų ir vyresnius, miškus, pirmykščius miškus ir potencialias sengires, todėl amžiaus duomenys yra būtinas pirminės atrankos ir visuomeninės kontrolės įrankis (nors vien amžius savaime ir nereiškia sengirės statuso). Šį strateginį poreikį esame aptarę ir tiesiogiai bendraudami su VMT vadovybe.

7. Išsaugoti veikiančią koordinačių paiešką ir ją pritaikyti istorinių leidimų sąrašui. Dėkojame VMT už tai, kad naujajame žemėlapyje https://atvira.amvmt.lt/ jau puikiai veikia paieška pagal koordinates – šio patobulinimo poreikį buvome išsakę tiesiogiai bendraudami su VMT vadovybe. Prašome užtikrinti tolesnį jos veikimą. Tuo tarpu senajame M-GIS kadastro žemėlapyje koordinačių paieškos laukas yra, bet mūsų praktinio naudojimo metu jis dažnai stringa ir paieška tampa neveiksminga; prašome pašalinti šį trūkumą. Ypač naudinga būtų pagal LKS-94 ar WGS84 koordinates ieškoti ir https://kirtleidimai.amvmt.lt/ statistikos sistemoje: įvedus vietos koordinates, iš karto gauti susijusių leidimų sąrašą, įskaitant istorinius, su išdavimo datomis ir nuorodomis į įrašus. Tai leistų visuomenei vienu veiksmu tikrinti konkrečios vietos leidimų istoriją.

8. Pritaikyti miškų duomenų žemėlapius patogiam naudojimui mobiliaisiais įrenginiais. Nors naujasis https://atvira.amvmt.lt/ žemėlapis jau patogesnis naudoti telefonu, prašome toliau tobulinti jo, M-GIS Miškų valstybės kadastro žemėlapio ir https://kirtleidimai.amvmt.lt/ mobiliąsias versijas, kad visuomenės nariai, būdami miške, telefonu galėtų patikimai nustatyti savo buvimo vietą, ieškoti pagal koordinates, pasirinkti miško sklypą, matyti jo medynų amžių, peržiūrėti leidimų duomenis ir pasidalyti tikslios vietos nuoroda. Ypač svarbu, kad žemėlapių sluoksniai, informacinės kortelės ir paieška veiktų nedideliame ekrane, o sąsajos būtų pakankamai sparčios ir esant silpnesniam mobiliam ryšiui. Tam nebūtinai reikia kurti atskirą programėlę – gali būti užtikrinama gerai veikianti mobilioji interneto svetainės versija. Prašome informuoti, ar planuojamas toks pritaikymas ir praktinis išbandymas lauko sąlygomis, bei nurodyti numatomus terminus.

Šiuo kreipimusi taip pat remiamės Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/4/EB 3 straipsniu (įskaitant 4 dalyje numatytą teisę prašyti informacijos konkrečia forma ar formatu, išskyrus nustatytas išimtis), 7 straipsnio 1 ir 2 dalimis (aktyvus ir sistemingas elektroninis informacijos skleidimas, įskaitant duomenis apie aplinką veikiančios veiklos stebėseną ir reikšmingą poveikį turinčius leidimus) bei direktyvos 2007/2/EB (INSPIRE) 11 straipsniu (erdvinių duomenų paieškos ir peržiūros paslaugos). Europos Komisijos 2023 m. gairės dėl pirmykščių miškų ir sengirių nustatymo, kartografavimo, stebėsenos ir griežtos apsaugos pabrėžia patikimų erdvinių duomenų reikšmę šių miškų identifikavimui. Šie dokumentai savaime nenustato pareigos būtent kiekviename VMT žemėlapyje rodyti atskirą medynų amžiaus lauką, tačiau pagrindžia reikalavimą užtikrinti realią prieigą prie turimos aplinkos informacijos ir motyvuotai paaiškinti jos viešo prieinamumo sumažinimą. Šaltiniai: https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2003/4/oj ; https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2007/2/oj ; https://environment.ec.europa.eu/publications/guidelines-defining-mapping-monitoring-and-strictly-protecting-eu-primary-and-old-growth-forests_en .

ES biologinės įvairovės strategijoje iki 2030 m. (COM(2020) 380) iškeltas tikslas griežtai apsaugoti visus Europos Sąjungoje išlikusius pirmykščius miškus ir sengires. Europos Komisijos 2023 m. gairėse (SWD(2023) 62 final) pateiktas rekomenduojamas grafikas: valstybinių pirmykščių miškų ir sengirių kartografavimą užbaigti iki 2025 m. vidurio, privačių – iki 2025 m. pabaigos, o visiems nustatytiems plotams griežtą apsaugą užtikrinti iki 2029 m. pabaigos. Tai Komisijos gairių orientyrai, o ne atskiri tiesiogiai privalomi Reglamento (ES) 2024/1991 terminai; pastarasis reglamentas nustato savarankiškus gamtos atkūrimo tikslus 2030, 2040 ir 2050 metams. Tačiau vėlesni atkūrimo terminai neturėtų būti pagrindas atidėti jau išlikusių senųjų miškų nustatymą ir prevencinę apsaugą. Šaltiniai: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:52020DC0380 ; https://environment.ec.europa.eu/publications/guidelines-defining-mapping-monitoring-and-strictly-protecting-eu-primary-and-old-growth-forests_en ; https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1991/oj .

Lietuvoje 2026 m. viešinto Nacionalinio gamtos atkūrimo plano (NAP), rengiamo įgyvendinant Gamtos atkūrimo reglamentą, miškų dalies priemonės LT_GAR_4_011 „Sengirių (senųjų miškų) inventorizacija ir ilgalaikės apsaugos užtikrinimas“ įgyvendinimo terminas buvo numatytas tik 2050 m. Savo 2026 m. rugsėjo 7 d. pateiktose pastabose VšĮ „Girių inspekcija“ prašė jį paankstinti iki 2028 m., pirmiau atlikti nacionalinę GIS atranką ir nustatyti laikiną vertingiausių plotų apsaugą. Mūsų vertinimu, toks ilgas inventorizavimo ir apsaugos įgyvendinimo horizontas, palyginti su ES 2030 m. strateginiu tikslu ir Komisijos rekomenduojamais terminais, kelia realią grėsmę, kad dalis dar neatpažintų senųjų miškų bus iškirsta iki jų oficialaus įvertinimo. Pirmykščių miškų ir sengirių inventorizavimas, jų teisinės apsaugos nustatymas ir viešas duomenų pateikimas pirmiausia yra atsakingų valstybės institucijų uždavinys. VšĮ „Girių inspekcija“, vadovaudamasi savo 2026–2030 m. strateginiu senųjų miškų išsaugojimo siekiu, atkreipia dėmesį į neatidėliotiną grėsmę: kol laukiama inventorizacijos ir apsaugos sprendimų, dalis vertingų miškų gali būti negrįžtamai prarasta. Todėl raginame institucijas nedelsiant imtis būtinų veiksmų, o visuomenei užtikrinti viešą prieigą prie medynų amžiaus, inventorizacijos ir visos kirtimų leidimų istorijos duomenų, kad būtų galima laiku pastebėti grėsmes ir vykdyti visuomeninę kontrolę. Mūsų pateiktos NAP pastabos: https://drive.google.com/file/d/1JCrXvHrpQabKrCA_WCVoLhv3NyCMhvbg/view .

Šį kreipimąsi teikiame kaip prašymą suteikti informaciją apie aplinką ir išnagrinėti viešumo užtikrinimo klausimą pagal Orhuso konvencijos 4 ir 5 straipsniuose įtvirtintus prieigos prie aplinkos informacijos principus, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. spalio 22 d. nutarimu Nr. 1175 patvirtintą informacijos apie aplinką teikimo visuomenei tvarką ir Teisės gauti informaciją ir duomenų pakartotinio naudojimo įstatymą. Jei dalis prašomų duomenų neteiktina, prašome motyvuoti kiekvieną ribojimą ir pateikti likusią atskiriamą informaciją.

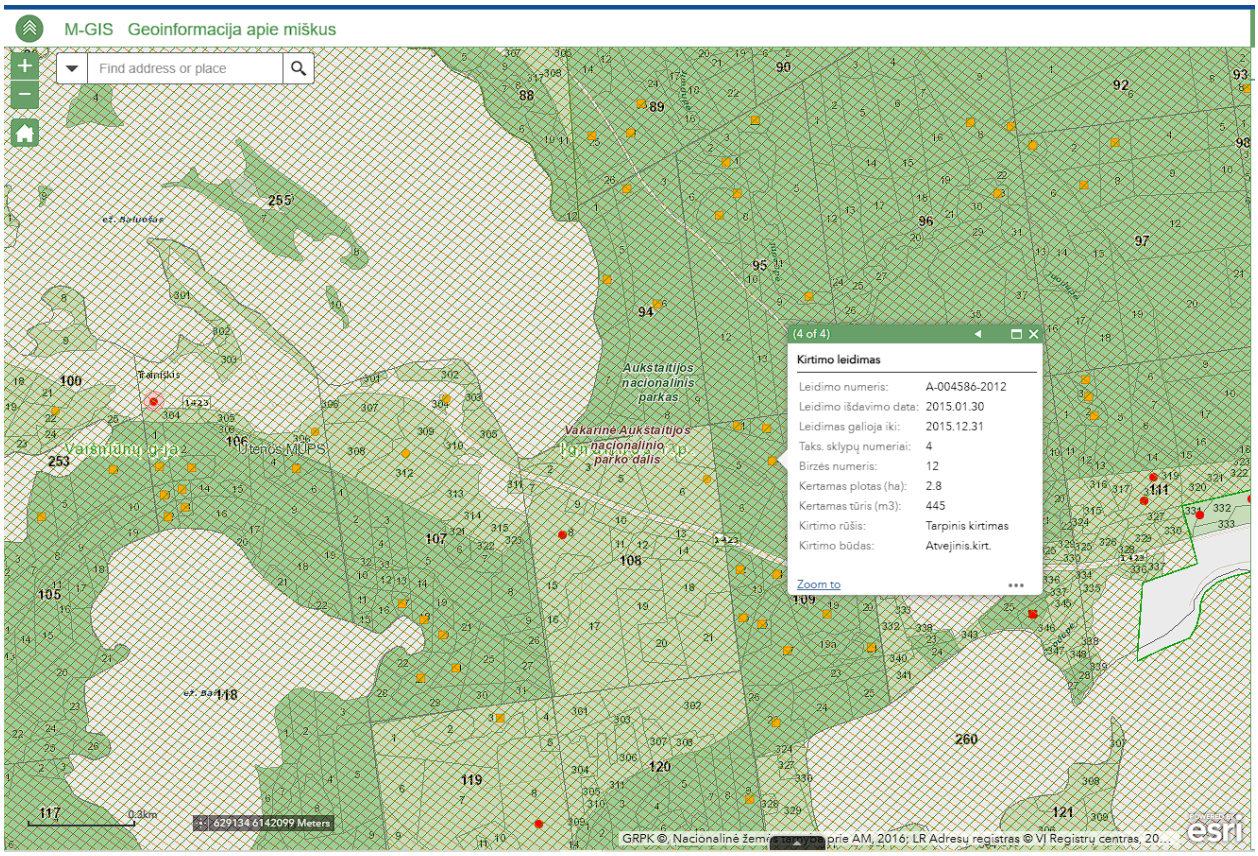
Prašome atsakyti raštu į kiekvieną klausimą. Šiuo raštu nekonstatuojame konkretaus neteisėto kirtimo ar istorinių bylų sunaikinimo – keliame duomenų prieinamumo ir vėlesnės kontrolės atsekamumo problemą.

Pagarbiai
VšĮ „Girių inspekcija“

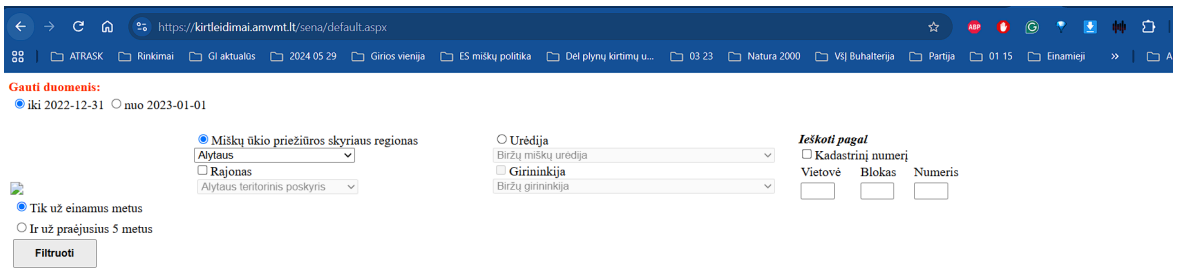
EKRANO VAIZDAI IR ŠALTINIAI

Pateikiami ankstesnio sluoksnio veikimo ir dabar matomų viešų sąsajų palyginimo įrodymai.

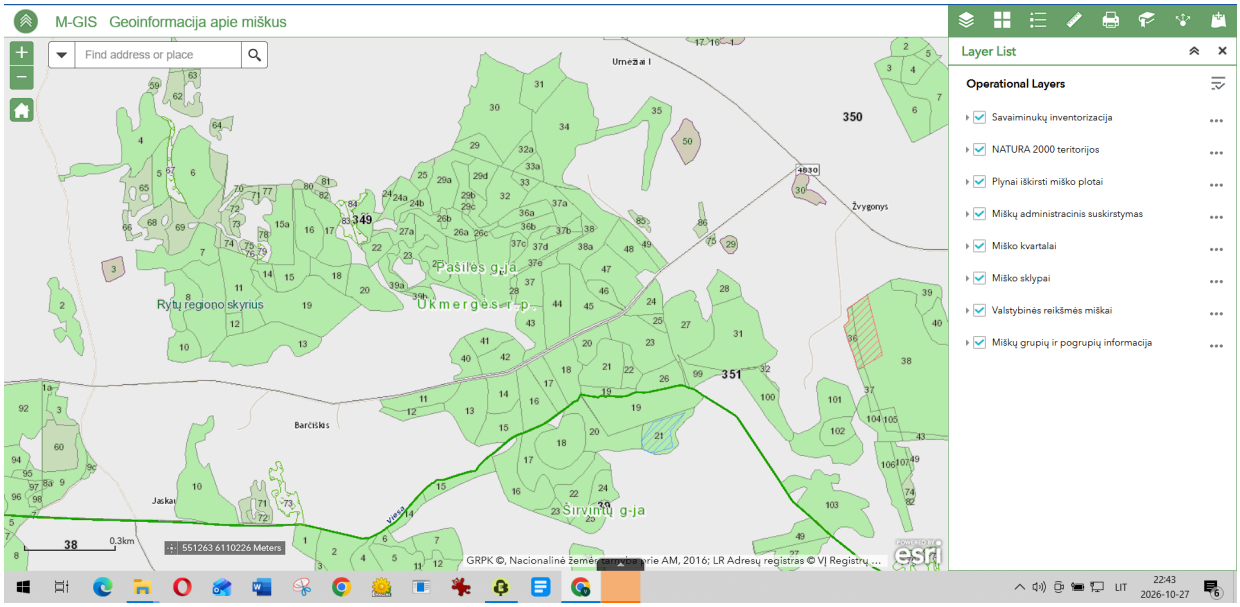
PAGRINDINIS ARCHYVINIS ĮRODYMAS – 2015 M. LEIDIMAS

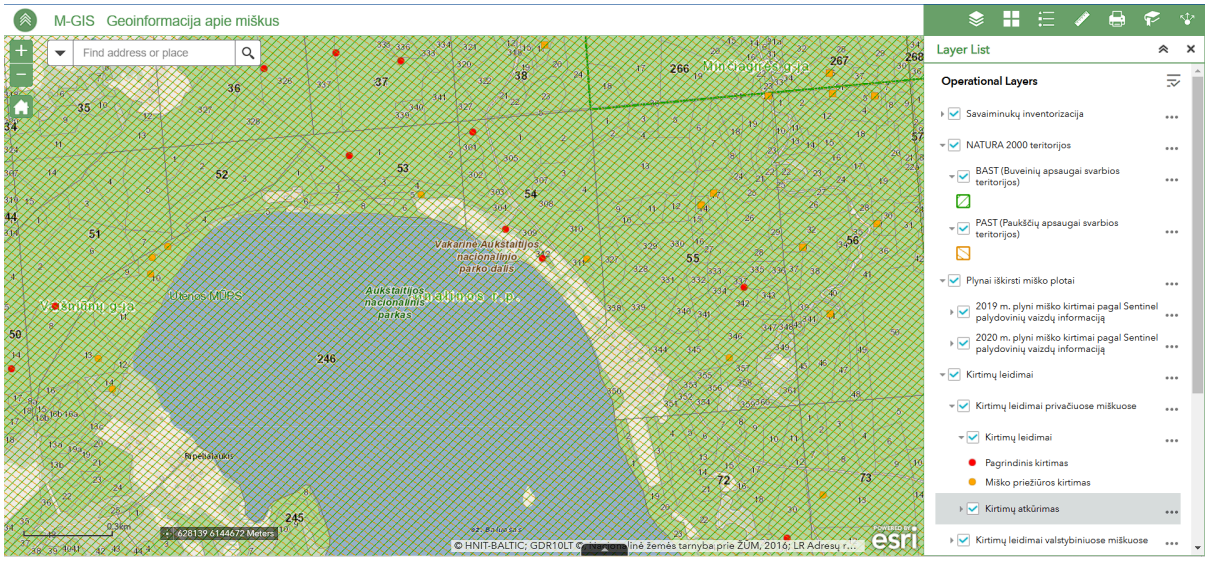
1 pav. Senojo M-GIS kadastro žemėlapio ekranvaizdis: Vaišniūnų girininkijos 109 kvartalo teritorijoje matomas leidimas Nr. A-004586-2012, išduotas 2015-01-30 (galiojo iki 2015-12-31). Šaltinis - https://kadastras.amvmt.lt Su šio kvartalo 4 sklypu susijęs VšĮ „Girių inspekcija“ 2025-12-08 kreipimasis dėl Ignalinos RP miškotvarkos. Originalaus PNG failo paskutinė modifikacija – 2026-01-20, įkėlimas į „Google Drive“ – 2026-01-23. Susijęs 2025-12-08 raštas: https://drive.google.com/file/d/10Kun-LHEBjdJlbjbZm0GW544szCnLG4W/view?usp=sharing.

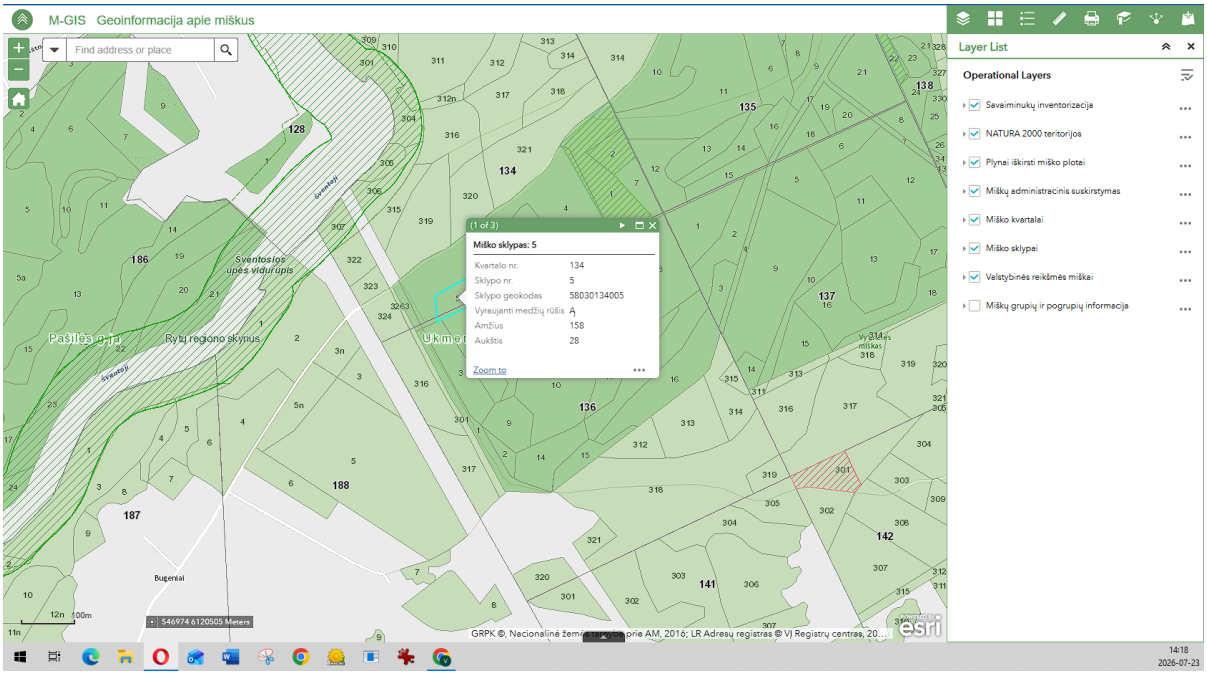
2 pav. Viešosios VMT leidimų statistikos sąsajos pasirinktis „Ir už praėjusius 5 metus“. (Šaltinis: https://kirtleidimai.amvmt.lt/, žiūrėta 2026 spalio 27 d.) .

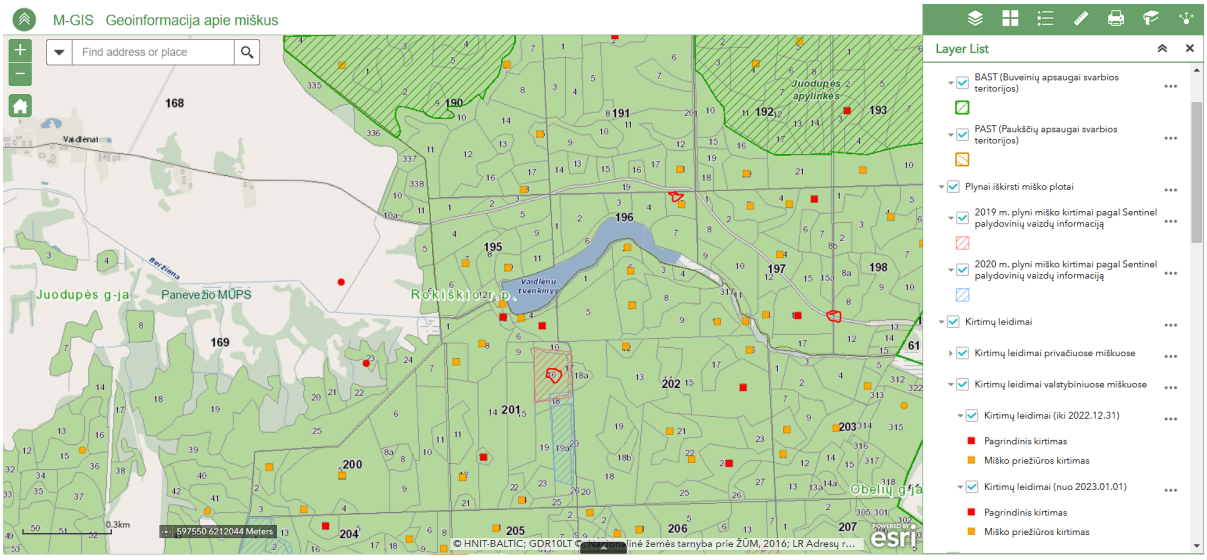
3 pav. 2026 m. spalio 27 d. ekrano vaizdas. VMT M-GIS Miškų valstybės kadastro žemėlapio sluoksnių sąraše „Kirtimų leidimai“ sluoksnio nebėra. (Šaltinis: https://kadastras.amvmt.lt/portal/apps/webappviewer/index.html?id=42967a7ae33848a6ad8a577a70307607, žiūrėta 2026 spalio 27 d.) .

4 pav. Senojo VMT M-GIS Miškų valstybės kadastro žemėlapio kirtimų leidimų sluoksniai. Matomi leidimai privačiuose ir valstybiniuose miškuose bei „Natura 2000“ teritorijos. (Šaltinis: VMT M-GIS, https://kadastras.amvmt.lt/, žoūrėta 2024 m. gegužės 18 d. (originalaus failo paskutinio keitimo data)).

5 pav. M-GIS kadastro medyno amžiaus rodymo pavyzdys. Miško sklypo kortelėje: 134 kvartalas, 5 sklypas, vyraujanti medžių rūšis Ą (ąžuolas), amžius 158 metai, aukštis 28 m. (Šaltinis: https://kadastras.amvmt.lt/portal/apps/webappviewer/index.html?id=42967a7ae33848a6ad8a577a70307607, žiūrėta 2026 liepos 23 d.) .

6 pav. Kitas istorinių leidimų sluoksnio įrodymas. „Leidimai žemėlapyje.PNG“ (į „Google Drive“ įkelta 2024-06-04;). Senojo M-GIS žemėlapio sluoksnių sąraše aiškiai matyti atskiri „Kirtimų leidimai (iki 2022.12.31)“ ir „Kirtimų leidimai (nuo 2023.01.01)“ sluoksniai, taip pat leidimai privačiuose ir valstybiniuose miškuose. Tai patvirtina ankstesnį istorinės ir naujesnės leidimų informacijos atskyrimą. (Šaltinis: https://kadastras.amvmt.lt/portal/apps/webappviewer/index.html?id=42967a7ae33848a6ad8a577a70307607, žiūrėta 2024 birželio 4 d.) .